बजार अवलोकन–१४

बजार अवलोकन
२०६५ जेठ १५

निम्न संस्थाहरुद्वारा संयुक्त रुपमा प्रकाशित :
विश्व खाद्य कार्यक्रम– खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली
कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय–कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय
नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ –कृषि उद्यम केन्द
उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च

प्रमूख बुँदाहरु

- **गत वर्ष यहि समयको तुलनामा अहिले नेपाल भर मुख्य खाद्यान्नको मूल्य उल्लेख्य रुपमा उच्च रहेको छ। यद्यपी राम्रो पक्ष भनेको खाद्य बस्तुहरुको मूल्य स्थिर हुन सुरु भएको देखिन्छ।**
- **अर्को तर्फ गहुँको मूल्य सामान्यतया यस समयमा घट्नु पर्ने भएता पनि गत महिना भने हिउँदे खडेरीको प्रभावका कारण यसको मूल्य बृद्धि भएको छ। आलुको मूल्य पनि उच्च छ र २८ % ले बृद्धि भएको छ।**
- **नेपालमा खाद्यान्नको मूल्य बृद्धि ठूलो चासोको विषय रहेको छ। १८ महिना अघिको तुलनामा मुसुरोको मूल्य लगभग ५० प्रतिशतले, भटमासको तेलको मूल्य ३२ प्रतिशतले र चामलको मूल्य २५ प्रतिशतले बढेको छ।**
- **गएको महिनाहरुको तुलनामा तराईको बन्द हटेका कारण नेपालको धेरै भागहरुमा आपूर्ति अवस्थामा सुधार आएको छ।**

राष्ट्रिय रुपमा बजारको अवस्था

मूल्य :

- कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, विश्व खाद्य कार्यक्रम र खाद्य तथा कृषि संस्थान ले हालै संयुक्त रुपमा गरेका खडेरी सम्बन्धि अध्ययन ले मूख्य हिउँदे बालीहरु गहुँ र जौ को यस वर्षको राष्ट्रिय उत्पादनमा गत वर्षको तुलनामा क्रमश १४.५ र १७.३ प्रतिशतले ह्रास आएको देखाएको छ।
- यस समयमा हिउँदे बालीको खाद्यान्न मूल्य घट्नु पर्ने भएता पनि खस्केको हिउँदे बालीका कारण गत महिनामा मूख्य खाद्य बस्तुहरुको मूल्य प्रायस स्थिर वा हल्का रुपमा बढ्न गयो। उदाहरणका लागि गहुँ र चामलको मूल्यमा १ % ले र कालो दालको मूल्यमा ३ % ले बृद्धि भएको छ। दालहरुको मूल्य पनि ११ % ले बढेको छ तर यसको कारण भने क्षेत्रिय मूल्यमा आएको बृद्धिको उपज मान्न सकिन्छ।
- महिनाको सबैभन्दा अत्यधिक मूल्य बृद्धि आलुमा २८ प्रतिशतले भएको थियो; यो मूल्य बृद्धि खडेरीका कारण हिमाली र पहाडी जिल्लाहरुको खस्केको उत्पादन र तराईमा आलुको रोगका कारण बाली नष्ट भएको कारणले गर्दा भएको हो।
- २०६५ मा देखिएको उच्चतम् मूल्यको स्तरबाट बिस्तारै घट्दै गएता पनि खाने तेलहरुको मूल्य अझै उच्च छ। गत महिना राष्ट्रिय स्तरमा तोरीको तेलको मूल्य १.५ % ले र भटमासको तेलको मूल्य १ % ले घटेको छ।
- नेपालभर गत महिनामा चिनीको मूल्य निरन्तर बढिरह्यो र चैत्र महिनाको तुलनामा औसतमा ७ % सम्म बृद्धि भयो। यो मूख्यत २०६५ मा नेपालमा र क्षेत्रिय स्तरमा घट्दो उत्पादन र बढ्दो मागका कारण भएको हो।
- नेपालमा खाद्यान्नको मूल्य बृद्धि ठूलो चासोको विषय रहेको छ। १८ महिना अघिको तुलनामा मुसुरोको मूल्य लगभग ५० प्रतिशतले, भटमासको तेलको मूल्य ३२ प्रतिशतले र चामलको मूल्य २५ प्रतिशतले बढेको छ।

आपूर्ति :

- गत महिनामा देशभर आपूर्ति अवस्थामा सामान्यतया सुधार आएको छ। यो मूख्यत तराईको बन्द हटेको र हालैको हिउँदे बाली बजारमा आएका कारण भएको हो। अहिले ७८ % बजारहरुमा पर्याप्त चामल र ८१ % बजारहरुमा पर्याप्त गहुँको पिठोको आपुर्ति छ। यद्यपि आलु बालीमा ह्रासका कारण आलुको संचिती भने सामान्यत खस्केको छ, २० % बजारहरुम मात्र यसको पर्याप्त संचितीको स्तर पाइयो।
- राष्ट्रिय स्तरमा बन्द कम भएता पनि धनुषा, सिन्धुली र दैलेखका बजारहरु भने गत महिनामा बन्दका कारण उल्लेख्य रुपमा प्रभावित भएका थिए।
- वैशाखमा भएको भारी वर्षाले गर्दा डोटीको खाद्य आपुर्तिमा कठिनाई भयो र बढ्दो वर्षाले नेपालभर मनसुनको अन्त्य सम्म विभिन्न पहाडी र हिमाली बजारहरुमा आपूर्तिमा थप कठिनाईहरु ल्याउने अनुमान छ।

बजारको पुर्वानुमान

- सरकारले हालै मात्र काठमाडौंको बजारमा चिनी कम दरमा उपलब्ध गराइने निती अपनाएको छ, यसले आउँदो महिनाहरुमा हुने मूल्य बृद्धिलाई रोक्ने सम्भावना छ।
- खस्केको हिउँदे बालीका कारण हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रहरुमा आउँदो महिनाहरुमा सदा भन्दा अगाडी नैं संचिती स्तर घट्ने हुनाले गहुँ, मकै र जौ को मूल्य बढ्न सक्ने छ।
- भारत सरकारले लगाएको गहुँ निर्यात माथिको व्यापारीक प्रतिबन्ध हटाउदै २० लाख टन सम्म गहुँ निर्यात गर्न दिने समाचार आइरहेको छ र यसले नेपालमा गहुँको आपूर्ति बढाई मूल्य घटाउने सम्भावना छ।

अत्यधिक उतार चढाव आएको बजार/खाद्य पदार्थहरु

मूख्य खाद्यवस्तुहरुको खुद्रा मूल्यमा अधिकतम् बृद्धि

जिल्ला/ खाद्यवस्तु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	% परिवर्तन १ महिना	अवलोकन
खाने तेल भटमासको तेल तोरीको तेल	औ. १३८/लि. औ. १६०/लि.	-१ % -१.५ %	तराई बन्दमा आएको कमिले नेपालको प्राय भागहरुमा सामानको ओसारपसारमा सुधार आएकोले मूल्यमा कमि आएको छ।

मूख्य खाद्यवस्तुहरुको खुद्रा मूल्यमा अधिकतम् कमि

जिल्ला/ खाद्यवस्तु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	% परिवर्तन १ महिना	अवलोकन
आलु देशभर	औ. ३०/के.जि.	२८ %	पहाडी र हिमाली क्षेत्रहरुमा खस्केको बालीका कारण कम आलु उत्पादन भएकाले देशभर मूल्य बृद्धि गराएको।

१२ महिनाको औसत मूल्य

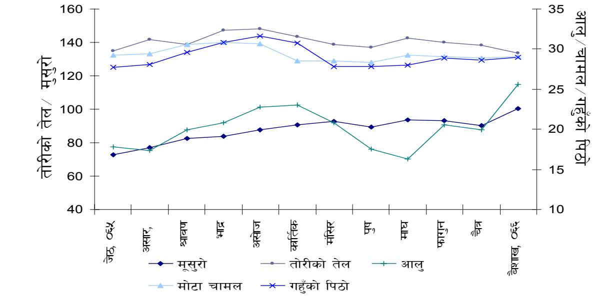

% मूल्यमा परिवर्तन (१ महिना/१ वर्ष)**

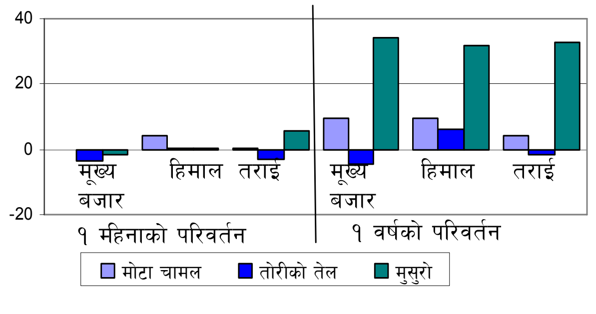

† वैशाख महिनाको मूल्य।
* औसत मूल्यहरु यस प्रतिवेदनको पछाडी अनुसुचित गरिएको बजारहरुबाट लिइएको हो, *तर सहक मार्ग नभएको हिमाली र पहाडी बजारहरु समावेश गरिएको छैन*।
** मूल्य परिवर्तन यस प्रतिवेदनमा देखाइएको सम्पूर्ण बजारहरुलाई समावेश गर्दछ।

यो बजार अवलोकन विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालले कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चको संयुक्त सहकार्यमा तयार पारीएको हो। यो मूल्य तथा बजारको विकास क्रम बारेमा समयानुकुल सूचना र पूर्व जानकारी प्रदान गर्नकोलागि गरीएको पहल हो।
खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली द्धारा प्रकाशीत सम्पूर्ण सामाग्रीहरु (www.un.org.np) अथवा www.wfp.org/odan मा पनि उपलब्ध छन्।

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	मूल्यमा परिवर्तन (%)* १ महिना	३ महिना	१ वर्ष	औसत मासिक परिवर्तन १म	३म	१वर्ष
मूख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटो चामल	३७.०	०.०	२.८	१९.४	▶	▶	▲
	गहुँको पिठो	२७.०	०.०	३.८	१७.४	▶	▶	▲
	भटमासकोतेल	८७.०	-३.३	-२८.१	-२७.२	▶	▼	▼
	कुखुराको मासु	२३०.०	१२.२	८४.०	२७.८	▲	▲	▲
	तोरीको तेल	१२५.०	-७.४	-८.८	-८.८	▼	▶	▶
	मास	८५.०	०.०	०.०	१०.४	▶	▶	▶
	मूसूरो	१००.०	०.०	३.१	४२.९	▶	▶	▲
	रातो आलु	२३.०	९.५	३५.३	७६.९	▲	▲	▲
पोखरा	मोटो चामल	३५.०	०.०	-५.४	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२८.०	०.०	०.०	-६.७	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१२०.०	९.१	-४.०	-७.७	▲	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	४०.०	४०.०	२७.३	▲	▲	▲
	तोरीको तेल	१४०.०	०.०	-९.७	०.०	▶	▶	▶
	मास	९०.०	१२.५	१२.५	१६.१	▲	▲	▲
	मूसूरो	९५.०	-३.१	-५.०	२५.८	▶	▶	▲
	रातो आलु	२४.०	०.०	३३.३	२०.०	▶	▲	▲
क्षेत्रीय तराई बजार								
बिराटनगर	मोटो चामल	२३.०	२.२	-४.२	५.५	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२४.०	-४.०	०.०	-९.८	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	१०६.०	-५.४	-१०.२	-१५.२	▼	▼	▼
	कुखुराको मासु	२५२.०	४०.०	४४.०	४१.६	▲	▲	▲
	तोरीको तेल	१३२.०	६.२	४.६	६.२	▲	▶	▶
	मास	६८.०	-२.९	-८.१	१७.२	▶	▶	▲
				-३.३	२५.०			
	मूसूरो	८७.०	६.१	१३२	१६३	▲	▶	▲
	रातो आलु	२३.२	९३.३	०	६	▲	▲	▲
बिरगंज	मोटो चामल	२५.०	२.५	६.८	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२३.०	०.०	०.०	-८.०	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	११०.०	०.०	०.०	-८.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	१८०.०	०.०	०.०	२८.६	▶	▶	▲
	तोरीको तेल	१२०.०	०.०	-४.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	७४.०	०.०	११.४	१७.८	▶	▲	▲
				-६.४	२७.२			
	मूसूरो	८८.०	-२.२	१२२	१००	▶	▶	▲
	रातो आलु	२०.०	४२.९	२	०	▲	▲	▲
नेपालगंज	मोटो चामल	२५.०	४.२	४.२	११.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२४.५	६.५	२.१	२०.५	▲	▶	▲
	भटमासकोतेल	११५.०	०.०	-११.१	-६.८	▶	▼	▶
	कुखुराको मासु	२१०.०	१६.७	१६.७	३१.३	▲	▲	▲
	तोरीको तेल	१२०.०	०.०	-११.१	-२.७	▶	▼	▶
	मास	७५.०	७.१	७.१	२७.८	▲	▶	▲
	मूसूरो	८५.०	१३.३	-५.६	२७.५	▲	▶	▲
	रातो आलु	२०.०	२५.०	६६.७	३३.३	▲	▲	▲
धनगढी	मोटो चामल	२१.३	-१५.०	-१८.३	४.७	▼	▼	▶
	गहुँको पिठो	२०.०	-१३.०	-१६.७	-७.०	▼	▼	▶
	भटमासकोतेल	१२०.०	४.३	४१.२	९८.३	▶	▲	▲
	कुखुराको मासु	२००.०	८.१	१७.६	३३.३	▲	▲	▲
	तोरीको तेल	११०.०	-१५.४	-२१.४	-१२.०	▼	▼	▶
	मास	७५.०	-८.५	-३३.०	-७.४	▼	▼	▶
			१०.५	-४.५	५९.१			
	मूसूरो	१०५.०	११५	३३०	१५४	▲	▶	▲
	रातो आलु	२८.०	४	८	५	▲	▲	▲

* मूल्य तुलना प्राप्त तथ्याङ्कमा आधारीत छ। गएको महिनाहरुको बजार अवलोकन समयावधी पश्चात प्राप्त तथ्याङ्कलाई पूर्व महिनाको मूल्यमा मिल्नेगरी समावेश गरीएको छ

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको
▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन
▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५% सम्म, ३ महिनामा १० % सम्म अथवा १ वर्षमा १५ % सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिन्छ।

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	मूल्यमा परिवर्तन (%)* १ महिना	३ महिना	१ वर्ष	औसत मासिक परिवर्तन १म	३म	१वर्ष
भैरहवा	मोटो चामल	२६.०	८.३	-३.७	०.०	▲	▶	▶
	गहुँको पिठो	२५.०	४.२	४.२	०.०	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	९५.०	-२०.८	-२६.९	-२२.४	▼	▼	▼
	कुखुराको मासु	२२०.०	२९.४	२९.४	-	▲	▲	-
	तोरीको तेल	१४०.०	-६.७	-६.७	०.०	▼	▶	▶
	मास	८०.०	१४.३	१४.३	१६.८	▲	▲	▲
					२४.१			
	मूसूरो	९०.०	०.०	-५.३	१००	▶	▶	▲
	रातो आलु	२०.०	५.३	६६.७	०	▲	▲	▲
सडकको पहुंच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
धनकुटा	मोटो चामल	२५.०	०.०	४.२	-७.४	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२६.०	-७.१	०.०	-१८.८	▼	▶	▼
	भटमासकोतेल	२४८.०	०.०	८.८	-	▶	▶	▲
	कुखुराको मासु	१५०.०	०.०	३.४	०.०	▶	▶	▶
	मास	८५.०	०.०	६.३	६.३	▶	▶	▶
				०.०				
	मूसूरो	९५.०	-३.१	१००	४६.२	▶	▶	▲
	रातो आलु	२८	४०.०	०	५५.६	▲	▲	▲
रोल्पा	मोटो चामल	२७.०	१.९	-३.६	९.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३३.०	३.१	०.०	२७.९	▶	▶	▲
	भटमासकोतेल	२००.०	०.०	२.६	२५.०	▶	▶	▲
	कुखुराको मासु	१४५.०	-१२.१	-१०.५	१४.२	▼	▼	▶
	मास	९५.०	५.६	१०.५	२९.८	▲	▲	▲
	मूसूरो	१००.०	३.१	९.९	४१.६	▶	▶	▲
	रातो आलु	३०.०	२०.०	२५.०	७०.५	▲	▲	▲
सांफेबगर	मोटो चामल	३०.०	३.४	१३.२	७.१	▶	▲	▶
	गहुँको पिठो	३३.५	४.७	९.८	११.७	▶	▶	▶
	भटमासकोतेल	२१०.०	६.१	१०.५	५.०	▲	▲	▶
	कुखुराको मासु	१५५.०	३.३	५.४	१०.७	▶	▶	▶
	मास	८८.०	३.५	८.०	१७.३	▶	▶	▲
	मूसूरो	९०.०	२.३	९.८	३८.५	▶	▶	▲
	रातो आलु	३५.०	१६.७	-१०.३	-१२.५	▲	▼	▶
जुम्ला	मोटो चामल	४५.०	०.०	-२.२	२८.६	▶	▶	▲
	गहुँको पिठो	५५.०	१०.०	२२.२	१९.६	▲	▲	▲
	भटमासकोतेल	२६०.०	-३.७	४.०	-३.७	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	१६०.०	०.०	-५.९	०.०	▶	▶	▶
	मास	७०.०	०.०	-५.४	-१२.५	▶	▶	▶
					०.०			
	मूसूरो	८०.०	०.०	-५.९	१००	▶	▶	▶
	रातो आलु	३०.०	२०.०	६६.७	०	▲	▲	▲
सडकको पहुंच नभएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
हुम्ला	मोटो चामल *	३२.०	-२०.०	-८.६	-	▼	▶	-
	गहुँको पिठो	१८०.०	१२.५	१२.५	-	▲	▲	-
	भटमासकोतेल	३००.०	७.१४	७.१४	-	▲	▶	-
	सिमी	६०.०	२०.०	२०.०	-	▲	▲	-
	मुसुरो	-	-	-	-	-	-	-
	रातो आलु	३०.०	-२५.०	०.०	२०.०	▼	▶	▲
डोल्पा	मोटो चामल	७५.०	७.१	७.१	-	▲	▶	-
	गहुँको पिठो	९०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	भटमासकोतेल	२४०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	सिमी	१२०.०	२०.०	३३.३	-	▲	▲	-
	मास	१३०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	मूसूरो	१७०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	रातो आलु	४०.०	३३.३	६०.०	२१.२	▲	▲	▲
बाजुरा	मोटो चामल	४०.०	३७.९	४८.१	-	▲	▲	-
	गहुँको पिठो	४२००	५.०	०.०	-	▶	▶	-
	सिमी	-	-	-	-	-	-	-
	मास	१००००	२५.०	२५.०	-	▲	▲	-
	मूसूरो	११०.०	०.०	०.०	-	▶	▶	-
	रातो आलु	४०.०	३३.३	३३.३	६०.०	▲	▲	▲